

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційну роботу

Годуадзе Георгія Нодарійовича

на тему

**“Структурні та функціональні особливості етапів лікування
внутрішньосуглобових переломів п’яткової кістки”,**

подану до захисту у разову спеціалізовану вчену раду _____

Полтавського державного медичного університету

на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров’я»
за спеціальністю 222 «Медицина».

Актуальність вибраної теми дослідження

Тема дослідження присвячена актуальній проблемі травматології – лікуванню ушкоджень заднього відділу стопи, в рамках якої автор обрав недостатньо опрацьоване питання диференційованого підходу до лікування внутрішньосуглобових переломів п’яткової кістки. Слід зазначити, що в структурі всіх переломів п’яткової кістки саме внутрішньосуглобові її ушкодження займають більше 90 %, а широка пропозиція засобів остеосинтезу скоріше шкодить чіткому розумінню меж їх застосування. Це обумовлює характерні помилки та ускладнення, що обумовлюють тривале багатоетапне лікування, а в деяких випадках можуть спричинити навіть ампутацію нижньої кінцівки. Через це представлене дисертаційне дослідження є безумовно актуальним, а його теоретичне та практичне наповнення дозволило відповісти на ряд невизначених та контроверсійних питань.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Полтавського державного медичного університету та є фрагментом комплексної науково-дослідної роботи кафедри хірургії №3 ПДМУ «Вікові аспекти етапного надання допомоги ортопедо-травматологічним хворим з коморбідною патологією» 2022-2026 рр. (№ держреєстрації 0122U002528), присвяченої

удосконаленню методів лікування травматичних ушкоджень опорно-рухового апарату.

Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій сформульованих в дисертації.

Достовірність результатів, обґрунтованість наукових положень та висновків верифіковані результатами клініко-рентгенологічного (73 пацієнти, 89 переломів) та морфологічного (14 анатомічних препаратів) досліджень. Методи дослідження та статистичної обробки отриманих результатів відповідають сучасному рівню розвитку медичної науки і достатні для формулювання висновків. Практичні рекомендації мають достатнє наукове підґрунтя.

Наукова новизна одержаних результатів. У дисертаційній роботі на основі макроскопічного морфометричного аналізу визначені закономірності розташування живильних судинних отворів п'яtkової кістки, що дозволило зробити узагальнення щодо можливостей кровопостачання окремих ділянок п'яtkової кістки. На основі теоретичного аналізу з урахуванням ділянок фіксації сухожильно-зв'язкового апарату заднього відділу стопи уточнені фактори стабільності уламків п'яtkової кістки, що доповнило концепцію лігаментотаксису, яка лежить в основі методик закритої репозиції. Розроблений дистракційний пристрій для репозиції основних уламків п'яtkової кістки.

Практичне значення роботи полягає в удосконаленні мало- та мінімальноінвазивних методик хірургічного лікування внутрішньосуглобових переломів п'яtkової кістки, впровадженні розробленого пристрою для репозиції та модифікованого ортеза в практику охорони здоров'я, що загалом сприяло покращенню результатів лікування цієї складної категорії пацієнтів.

Дисертація побудована за класичною структурою, викладена на 188 сторінках друкованого тексту, містить 55 рисунків та 14 таблиць.

Вступ містить обґрунтування актуальності дослідження, достатньо чітко сформульовані мету та задачі. Об'єкт та предмет дослідження визначені вірно, що обумовлює логічну послідовність подальшого методологічного спрямування роботи. Дискусійним, на наш погляд, є пункт наукової новизни щодо "...

уточнення ангіоархітектоніки латеральної поверхні п'яtkової кістки ...". Автор дослідив і зробив узагальнення щодо наявності, розмірів, кількості та топографії живильних судинних отворів; на цьому підґрунті були зроблені припущення про деякі аспекти кровопостачання ділянок п'яtkової кістки, але це не дає уявлення про систему кровообігу даної ділянки тіла людини.

I розділ (огляд літератури) складається з кількох підрозділів, в яких висвітлені сучасні уявлення про окремі аспекти анатомії заднього відділу стопи та власне п'яtkової кістки, огляд класифікацій її переломів, переваги та недоліки основних методик лікування. Дещо незвичним виглядає дублювання української анатомічної номенклатури англomовною, хоча зазвичай анатомічні терміни в медичних текстах любою мовою дублюють латиною (?). Загалом розділ дає уявлення про досягнення та невирішені питання в розрізі поставленої мети. Однак огляд літератури міг би значно виграти, якби автор представив дані літератури стосовно порівняльного аналізу результативності лікування переломів ПК різними методами і методиками. Результативність різна і об'єктивність вимагає цю різницю показати, бо звідси якраз і постане питання про місце закритої репозиції, малоінвазивних технік та авторського підходу.

В підсумкових абзацах автор синтезує викладений матеріал в сенсі необхідності вирішення недоопрацьованих питань.

Розділ 2 "Матеріал та методи" знайомить нас з методологічною базою дисертації, яка є достатньою для вирішення задач дослідження. На наш погляд, розділ можна було зробити коротшим за рахунок скорочення описання рентгенологічних укладок та їх фотографій, що давно стало загальним місцем в хірургії стопи. Натомість описання методики вимірювання кутів Böhler та Gissane необхідно було б привести, оскільки реєстрація скіалогічних показників з відомих причин певною мірою переобтяжена суб'єктивним компонентом. Заслуговує схвалення застосування двох систем оцінки для вивчення результатів – шкали Kitaoka та FFI. Поєднання лікаре- та пацієнтоорієнтованої шкали в одному дослідженні є рекомендованим у сучасних наукових роботах.

Розділ 3 “Основні модифікуючі чинники передопераційного етапу та їх вплив на планування хірургічного втручання” містить результати власних досліджень – анатомо-морфометричного та теоретичного аналізу, які лежать в основі авторського підходу до хірургічного лікування внутрішньосуглобових переломів п’яtkової кістки. Розділ теоретичний, на його основі сформульовані основні положення наукової новизни. Фактичне наповнення розділу, а це анатомічне дослідження та теоретичний аналіз, не дуже вдало корелюють з назвою розділу. На нашу думку, автор мав би провести зв’язок результатів анатомічного дослідження з власною концепцією хірургічного лікування внутрішньосуглобових переломів п’яtkової кістки.

Розділ 4 “Особливості хірургічного етапу лікування” представляє клінічний матеріал дослідження, що нараховує 73 пацієнти із 89 внутрішньосуглобовими переломами п’яtkової кістки. Було сформовано три клінічні групи в залежності від методики операції, які були співставні за основними показниками. Особливе місце у розділі займає опис розробленого автором дистракційного пристрою для репозиції уламків п’яtkової кістки та результати його впровадження у клінічну практику. Продемонстровано, що використання даного пристрою, особливо в умовах малоінвазивних втручань при складних переломах, сприяє підвищенню якості репозиції.

Розділ 5 “Функціональне забезпечення післяопераційного етапу та аналіз результатів лікування” висвітлює особливості відновлення опорної функції стопи після хірургічного лікування переломів п’яtkової кістки. Розглянуто біомеханічні аспекти розподілу навантаження на задній відділ стопи, їх значення для оптимізації післяопераційного ведення пацієнтів та представлено застосування власної розробки – універсального ортезу для розвантаження п’яtkової ділянки.

Розділ 6 “Аналіз та узагальнення результатів клінічного етапу дослідження” присвячений оцінці ефективності лікування пацієнтів залежно від обраної хірургічної тактики. Аналіз результатів проведений із застосуванням двох різнонаправлених систем оцінки, що є рекомендованим для сучасних

досліджень. Про це ми говорили вище і такий підхід заслуговує схвалення. Висвітлено переваги, позитивні та негативні сторони хірургічних методик, що були застосовані. Приділено увагу і ускладненням, які автор згрупував у часі та відповідно до клінічних груп.

Висновки дисертаційної роботи відповідають на поставлені задачі дослідження, узгоджуються із пунктами наукової новизни та практичної значущості.

Список використаних джерел містить 208 найменувань, з яких 38 – кирилицею, а 170 – латиницею. До переліку також включено власні публікації автора.

Додатки включають в себе розроблений автором алгоритм планування хірургічної тактики; приклади оціночних шкал, що були використані у дослідженні; перелік опублікованих праць за темою дисертації, акти впровадження результатів дисертаційного дослідження у практичну діяльність та освітній процес.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях. Результати дисертаційного дослідження відображені у 16 опублікованих наукових працях. З них 2 статті у провідних фахових виданнях, що наведені в переліку затверджених ДАК МОН України, 2 статті в журналах, що входять до науково-метричної бази SCOPUS, 11 публікацій у матеріалах науково-практичних конференцій та 1 патент України на корисну модель.

Зауваження щодо змісту та оформлення дисертації. Дисертаційна робота Годуадзе Георгія Нодарійовича є самостійним завершеним науковим дослідженням. Принципових зауважень немає, наведені у відгуку ремарки носять дискусійний характер і сформульовані у наступні питання.

1. В описанні хірургічної техніки розширеного латерального доступу Ви зазначаєте супраперіостальну дисекцію клаптя, що відрізняється від рекомендованої субперіостальної дисекції. Прошу пояснити Вашу позицію.

2. Наскільки точними, на Ваш погляд, є результат вимірювання таких скіалогічних показників, як кути Böhler та Gissane?

Рекомендації щодо використання результатів дисертації в практиці.
Результати роботи мають прикладне значення, вони можуть бути інтегровані у повсякденну клінічну практику, а частина з них використана у навчальному процесі закладів післядипломної освіти лікарів.

Висновок щодо відповідності дисертації вимогам до оформлення дисертації

Дисертаційна робота Годуадзе Георгія Нодарійовича «Структурні та функціональні особливості етапів лікування внутрішньосуглобових переломів п'яткової кістки» є завершеним науковим дослідженням, що відповідає вимогам до кваліфікаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Робота характеризується актуальністю, науковою новизною, методологічною обґрунтованістю, достовірністю отриманих результатів і вагомим практичним значенням. Здобувач своїм науковим дослідженням зробив внесок у розвиток травматології та ортопедії, а саме збагатив наші уявлення щодо концепції лігаментотаксису як фундаментальної біомеханічної засади репозиційних технік.

Дисертація повністю відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8 “Порядку присудження наукових ступенів доктора філософії” (Постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. зі змінами) та Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. (зі змінами) і, таким чином, її автор Годуадзе Георгій Нодарійович заслуговує присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 22 “Охорона здоров'я” за спеціальністю 222 “Медицина”.

Відгук підготував
завідувач відділу патології стопи
та складного протезування ДУ “Інститут
травматології та ортопедії НАМН України”
доктор медичних наук, професор

Андрій Лябах.

Підпис професора Лябаха А.П. завіряю

